ԲՈՒՐԱՍՏԱՆ ՄԱՆԿԱՆՑ

ՏԵՏՐ 3 1897 ՀԱՏՈՐ 2.

ԵՓԻԼԵՐՊԻՆ ԸՆԹԱՑԻՆ ՔՆԱՐԵՐԸ

Լուսին այնպես շող չը ցայտեր,
Որպես մանկան քնքոյշ այտեր.
— Քնքոյշ այտերդ, չլինչ արարած,
Մօրդ համբուրիւ են պարարած :

Երգ սոխակին եղնի անյուշ,
Իւր երբ լսի ձայնիկն անուշ.
— Ձայնիկդ անուշ, գիրգ արարած,
Քսիրտ մօրկանդ է պարարած :

Ձուկի՛ այնպես ժըպիտ երկին
Որպես մանկան շրթներն կրկին.
— Շրթներդ, մա՛նկիկ, երբ երերան
Շարժի կարծես խընդիցդ սրբան :

Ձուկի բուրումն, ոսկան քնքոյշ,
Հառա՛ր մանկան շունչին մեղոյշ.
— Շունչի՛դ, մանկի՛կ, մօրդ կարոգին,
Գերի ըրիր սիրտն ու հոգին :

Հերի՛ք, լեզուդ անարտասան
Թողեր, ամիսս չորեքտասան.
Հերի՛ք զքեզ, որրան պըճնիւ
Կապեց բանտեց գիշեր ու տիւ :

Հատորդ հոգւոյն, իմ հարազատ,
Ե՛կ, արդ բաղդամ զքեզ ազատ.
Մի՛ն մի՛ն տա՛ տե՛ս, եղուա՛րդ, քաջ լեր,
Մի՛ն մի՛ն տա՛ տե՛ս. փոխի՛ քայլեր :

Որպես աշնան դողդոջ տերեւ,
Դողայր եղուարդ ոտից վերեւ.
Աչուին յառած մօր աչքն ի վեր,
Օգն ինչ անտի խնդրել բառեր :

Մի՛ն մի՛ն, Եղուարդ, մի՛ն մի՛ն տա՛ տե՛ս,
Ինչպես աղուոր քայլեց, տես տես.
Քա՛յլ մ'եւս եղուարդ, օ՛ն անկասկած,
Քեզ կը բռնեմ դեռ դուռ չհնկած :

Դողը բըռնեց սիրտն եղուարդին,
Որպես սիւքը՝ թերթերն վարդին.
Մեղմիւ յուշիկ տոտրն երերաց
Իբր երիկեան ստուերք ամրան :

Քա՛յլ մ'եւս, քա՛յլ մ'եւս, քա՛յլ մ'եւս, հերի՛ք
Ապրի՛ս եղուարդ, Հրեշտակ գողտրիկ.
Ի փոխարէն վե՛ց քայլերուդ,
Վե՛ց համբոյրներ տամ այտերուդ :

Յ. Թ. ԳԱՅԱԵԱՆ

ՓՈԹՈՐԻԿՆ

Ակովթիոյ հիւսիսային արեւելեան կողմն, Փինրօս ափանին և Սիէվըն լճին միջեւ, նշանաւոր Մարի Սթիւարի կալանատորութեանն, կար հիւղակ մը, ուր կը բնակէր հիւսդատ կին մը իւր հնգամեայ պաւակին հետ : Ամրան եղանակին մէջ, գիշեր մը, մայրն արթնցաւ հողմոյ ուժգին հարուածէ մը որ երերցուց անշուք տնակը : Իւր առաջին մտածումն եղաւ զաւակը և թէպէտ տարաբաղդ կինը հապիւ կրնար քայլել, բայց և այնպէս յառաջացաւ դէպ յ'օրորոցն ի ձեռին ունենալով կանթեղ մը : Մանկիկը կը ննջէր, նորա բակլաց մին գլխուն վրայ լինելով կը կապկէր փղոսկրեայ կամար մը նորա գանգուր հերայ վերեւ : Խաղաղիկ կը նընջէր և գոգցես կը ժպտէր իւր մօր առանց արթննալու : Սոյն վերջինը, անգամ մ'եւս ապահովեալ իւր որդւոյն վրայ, դրան կողմը գնաց, բացաւ զայն, և դգայ իւր դիմաց վրայ հապիւ շնչելի օդի մը ծանրանալը և մխրճելամբ տեսաւ մոտալուտ վտանգի մը ծագումը : Լուսինն, որ սկսած էր ընթանալ պայծառ երկնից վրայէն, կը կորսուէր ամպոց մէջ : Հողմը անձրեւոյ յառաջընթացն, վերթ ընդ վերթ կը սաստկանար և կը խռնարհեցնէր տերեւներն և տունկերն, բակխեցնելով զա-

լիան լճին ընդդէմ եզերաց խաներուն։ Ցուսկ ուրեմն, երբ ամպերն ծածկեցին գերկնակամարն, անձրևոյ կայլակներ ըսկսան հոսիլ և ընդհուպ հեղեղն դահավիժեցաւ մըրեգնաբար։ Մայրն ամրապինդ զոյեց զուռն և եկաւ կծկուիլ օրորոցին մօտ։ Դողդոջուն և գալկահար որոտման առաջին հարուածին կ'սպասէր, ինչ որ լսելի եղաւ։ «Ո՛հ Աստուած իմ, զոչեց կինն, փրկէ զաւակս»։ Աղմուկն և վտանգն անցած էին, հազիւ ինք կը համարձակէր մանկան նայիլ։ Վերջապէս աչերն յառեց նորա վրայ և չարագուշակ խորհուրդ մը սոսկմամբ հաստակեց ինքը։ Լսած էր թէ՝ չանթն մահ կը պատճառէ անհաւատալի արագութեամբ մը և կը թողու կենաց նշոյլներն իւր զոհերուն վրայ։ «Ո՛ դիտէ, ըսաւ ինքնին, թէ՝ այս մանկիկը դեռ իմն է։

«Գուցէ նորա հոգին ի բարձունս է, սարսպոց հետ թռչտելով փոթորկին աւլեւէն և երբ համբոյր մը պարգեւեմ նմա, գուցէ այդ չնորհագեղ գլուխը փոշոյ վերածուի։ Ո՛ որդեակդ իմ, արթնցիր։» Նայց մանկիկը կը ննջէր յար առանց փոխելու իւր դէմքը։ Ի զուր որոտման նորանոր հարուածներ կը յաջորդէին միւսանց կրկնեալ իհեռաւոր վայրս պէն Արթիւի արձագանքներէն։ Ի զուր անձրեւոյն հիւղակին դրան և տանիքին վրայ հոսումն յառաջ եկող աղմուկը կը խառնուէր ծառոց ճարճատման ղորս վայրագ հողմն արմատախիլ ըրած էր, բնութեան ջղացգութեանց մէջտեղ մանկիկը կը նընջէր խաղաղիկ։ Մայրն միևնոյն գաղափարով պաշարեալ, անկողնոյն վրայ վայրահակ կը մնար և չէր համարձակէր իւր որդւոյն դպչիլ։ Եւ սակայն, ջրոյ կաթիլ մը, տանիքը ճեղքելով, դեռատի ննջողին վզին վրայ ինկաւ։ Թեթև հառաչ մ'արձակեց, աչքն կիսով չափ բացաւ, դիտեց իւր մայրն և կրկին քնացաւ։ Ինչպէս նըկատել այն բերկրութիւնն զոր մայրն ըզգաց տեսնելով որ դեռ զաւակն կենդանի էր։ «Ո՛ Աստուած իմ, ըսաւ նտեղով իւր աթոռին վրայ, աւելի չը խնդրեցի ի քէն. կը լսես դու փոթորկին մէջէն մարդ աղաղակը։» Մրրիկն կը թուէր հանդարտիլ և որոտումն հեռաւոր վայրեաց մէջ լսելի կընէր իւր ձայնը։ Ընդոստ կը մերձենայ, որոտման ահաւոր հարուած մը կը սարսռեցնէ գհիւղակն, տարաբաղդ կինն ի ծունր կ'իջնէ յոտս իւր անկողնոյն։ Այդ վայրկեանէ հետէ, օդը կը հանդարտի, անձրևն այլ ևս կաթիլ առ կաթիլ կը հոսի և լուսինն կը վերահաստատուի անգգալի կերպիւ։

Մի քանի ժամեր սահած անցած էին և դիշերն իւր վախճանին կը մերձենար։ Տուընջեան առաջին ճառագայթք սկսան ծագիլ ջինջ երկնակամարի մը վրայ։ Օդը զովացեալ էր և նախորդ աւուր չոգիներէն զտեալ։

Տերևք նոր զօրութիւն մ'ստացած էին ծաղկունք կը բարձրացնէին իրենց խոնաւ գլուխներն և կարծես թէ բուրումներ տարածուած էին անտառաց մէջ։

Մանկիկը կը զարթնու, ննջած էր կոչելով իւր մայրն։ Իւր զարթման պահուն «մայր իմ» եղաւ առաջին բառն զոր արտասանեց։ Խեղճ կինը միշտ ի ծունր իջած էր յոտս անկողնոյն։ «Ինչո՞ւ, կըսէ նմա մանկիկը, առանց ինձ քո աղօթքն սկսար. լաւ չէ, Աստուած չը պիտի լսէ քո ձայնն։» Արտասանելով սոյն բառերն ոտք կ'ելնէ, կը վազէ իւր մոր կողմը, կը տարածէ բազուկներն զայն գրկելու համար։ Նա չպատասխաներ իւրեան, Աստուած առ ինքն կոչած էր զնա փոթորկին ժամանակ և չանթի վերջին հարուածը խլած էր նորա կեանքը։

Մանկիկն արտասուեց և հասկցաւ իւր

դժբաղդութիւնն հակառակ իւր մանկական հասակին։ Երկրի վրայ առանձինն կը մնար և ոչ մի ձեռք այլ ևս պիտի սրբէր իւր արտասուքն։ Ծարծրացուց աչերն դէպ յերկինս պաշտպան մը խնդրելու համար։ Այդ միջոցին Աբեգան կը շողշողար հորիզոնին վրայ և հիւղակին խորտակեալ ապակեաց միջէն ներս կը մտցնէր իւր բարերար ճառագայթներն իբր խորհրդանշան այն նախախնամութեան որ կը խնամէ երկրի վրայ որբերն։

Թարգմ. Մ. Գ. ՄՕՋԵԱՆ

ՄԱՆԿՈՒԹԻՒՆ ԵՐԻՒԵԼԻ ԱՐԱՆՑ

—

ԹԻՒՐԷՆ

(Շարունակութիւն եւ վերջ տես տետր 2)

Երբ լուսցաւ Հանրի գինուեցաւ ըստ երեւութին որսի համար և վերարկուին տակ երկու սուր պահեց։

« Բարի լոյս, ասպետ, ըսաւ Պ. ոը Վ.ասինեաքի, որ անկողնոյն մէջ երկնցեր է· դեռ քնացէք, ժամէ մը եկէք պիս գտէք· ես այն ատեն որսը ոաքի հանած կ'ըլլամ։ » Եւ առանց պատասխանի սպասելու գնաց։

Դէպ ի որոշեալ տեղն երթալով՝ նշմարեց ծերունի առւտուրը, որ ան ալ հոն կ'երթար ուրիշ ճամբէ մը։ Հպարտութեամբ մը զիրար բարեւեցին և երբ մեծ ծառերուն տակ հասան, վերարկուներին հանեցին սուրերնին պատեհանէն քաշեցին և պատրաստուեցան իրարու դէմ յարձակելու։

Այս միջոցին մացառին ետեւէն ճերմակ առւտեր մը անցաւ։ « Այծեամ մ'է, որ ձեզ վկայ ըլլալ կ'ուզէ, ըսաւ ծերունի պաշտօնակալը, ժպտելով։

— Սկսինք, » գոչեց Հանրի անհամբերութեամբ բայց երբ յառաջ պիտի նետուէր, դէմքին վրայ շունչ մը զգաց, և թեթեւ ձեռք մը, դիտուն ետեւէն անցնելով, իր բազուկը բռնեց։

« Դուք, մայր իմ, ըսաւ եաին դառնալով։

— Ես որ եկայ ձեր երրորդն ըլլալ, պատասխանեց դքսուհին զայն համբուրելով։ Իրաւունք ունէիք, զաւակս, Աղեքսանդր իրաւացնէ դիւցազն մ'է. Քէնթբիւրս սուաճ չէ։

— Ըսել է, մայր իմ, թէ այս մենամարտութիւնն իրաւացի է և պէտք է կատարուի։

Եւ նորէն իր սուրն չարժեց։

« Միայն թէ թեթեւս պարոնը խոստովանի որ սխալած է և ձեզմէ ու Աղեքսանդրէն ներում խնդրէ։

— Մենամարտելը աւելի աղէկ է, յարեց Հանրի բարկացած։

— Ինչո՞ւ համար, ըսաւ դքսուհին խընդալով։ Թշնամին անձնատուր ընելն ալ զայն սպաննելու չափ քաջութիւն է։

— Հըմ, ես այդ կարծիքէն չեմ, մրմռաց Հանրի։ Դուք ինչ կը մտածէք այս մասին պարոն, ըսաւ դէպ ի իւր հակառակորդն դառնալով։

— Կը մտածեմ թէ դուք քաջ մը պիտի ըլլաք, գոչեց պաշտօնակալը՝ զայն իր բազկաց մէջ սեղմելով, և թէ իրաւունք Աղեքսանդր ձեր նախահարց մին է։ Մինչեւ որ այդ կորուսեալ ցեղարանութիւնը գտնենք, եկէք, զաւակս ձեզ ձեր հօրը տանիմ և այս բաները պատմեմ իրեն։

Հանրի գնաց, բայց անդադար կը մրմռար, « Սակայն շատ լաւ կ'ըլլար՝ եթէ քիչ մը մենամարտէինք։ »

Թիւրէն, որ այսպէս կռուասէր ծնած

էր , իր զինուորական երկար և վտառաւոր կենաց մէջոցին , մարդոց ամենէն վեհանձն և կարեկիցն եղաւ :

Կը դնենք՝ հոս մէկ քանի փոքր պատմութիւններ , որոնք իր փառքը կը կատարելագործէ :

Դժուարին նահանջի մը առեն , տեսնելով որ իր զինուորներէն մին անօթութենէ և յոգնութիւնէ սպառած , ծառի մը տակ փռուեր էր , ուր թշնամին սպիտի սպաննէր զայն եթէ գտնէր . զայն իր ձիուն վրայ դրաւ և ինքը ոտքով քալեց մինչեւ որ հասաւ սայլերէն մէկուն քով , և թշուառ զինուորն անոր մէջ դրաւ : Մի և նոյն նահանջին մէջ , որ 13 օր քշեց , ճամբուն վրայ թողուց իր բոլոր կահերն ու սպասները , որպէս զի սայլակները մի միայն հիւանդներն ու վիրաւորները կրեն :

Սէն-Վընանի պաշարման մէջ իր արծաթեղէնները կտրեց և բաժնեց զինուորներուն որ ուճիկ ստացած չ'ունէին :

Երբէք անիրաւութիւն մը չըրաւ : Պաշտօնակալ մը՝ առանց մէկուն գիտութեանը , 400,000 ֆրանք չահելու միջոց մը

Սկսիք , գոչեց Հաների անհամբերութեամբ ... : Երես 36 :

թենէ և յոգնութիւնէ սպառած , ծառի մը տակ փռուեր էր , ուր թշնամին սպիտի սպաննէր զայն եթէ գտնէր . զայն իր ձիուն վրայ դրաւ և ինքը ոտքով քալեց մինչեւ որ հասաւ սայլերէն մէկուն քով , և թշուառ զինուորն անոր մէջ դրաւ : Մի և նոյն նահանջին մէջ , որ 13 օր քշեց , ճամբուն վրայ թողուց իր բոլոր կահերն ցցունելով անոր , հետևեալ պատասխանն ստացաւ , « Շնորհակալ եմ , բայց չատ անգամ այդպիսի առիթներու պատահեր և օգուտ չեմ քաղած , հիմայ ալ այս տարիքիս մէջ չեմ կրնար փոխուիլ : »

Ծառայներէն մին օր մը , գիշեր առեն , հաեւէն ուժով ապտակ մը զարկաւ : Թիւրէն յանկարծակիի եկաւ , և ետին դար-

ձաւ՝ տեսնելու համար թէ՝ ո՞վ էր այս յանդուգն մարդն։ Մառան սարսափահար ծունգի եկած ներսումն խնդրեց իրմէ, ըսելով թէ՝ իր ընկերը՝ ծօրժը կարծեր էր։« — Եթէ ծօրժն ալ ըլլար, պատասխանեց Թիւրէն՝ ցաւած տեղը չփեղով, պէտք չէր այդքան ուժով զարնել։»

ՆՈՐ ՏԱՐՒՈՑ ՕՐ ՄԸ

(Ուսանողի մը յիշատակարանէն)

(ՍՈՒՎԵՍԹՐ)

Նոր տարւոյ առաւօտը. — Սենեակս տան մը վերի յարկը կ'գտնուի, գրեթէ ձեղունին մէջ. դիշերուընէ ի վեր կանձրեւէ. կզգամ որ հոգիս ալ երկնից նման աղօտ է և տխուր։ Այսօր ինձի համար տօնի օր մ'է. բայց ինչ ընելու է « անձրեւոտ » օր մը։ Սենեակիս մէջ վեր վար պտտել սկսայ, ձանձրութեամբ և տաղտուկով. կրակ վառել ուզեցի։ Դժբաղդաբար լուցկիները խոնաւացած են և չե'ն վառիր, վառարանս կվախչ և կրակը կմարի. բարկութեամբ մը բուքը ձեռքէս նետեցի և խեղճուկ անկողնոյս վրայ ինկայ։

Ձմարիտն ըսելու համար, նոր տարւոյ ծնունդը տեսնելով ինչ հաճոյք կզգայ մարդ. ինչպէս կրնամ ուրախանալ, երբ ճուխլ։ Այլք՝ դէպ ի ապագան կնային. ես դէպ ի անցեալս դարձայ. անցած տարին.՛.՛.՛։ Իմ առջիս ներկայացաւ իր ամբողջ էութեամբ. ինչ օրհնութիւն բերաւ ինձի, ինչ ըրաւ, ինչ տուաւ։ Եւ ահա մէկն ալ կուգայ անծանօթ կասկածներով և տարտամ նախազգածութիւններով չըջապատեալ. դինքը ծածկող սեւ ամպերուն ներքեւ ի՞նչ կպահէ արդեօք։ — Ո՛վ գիտէ...

Դէպ ի վար փողոցը նայեցայ։ Միայն մեր դիմացը մեծ տան դրան առջեւ նոր կառք մը կեցած էր, զոյգ մը նժոյգներէ լծեալ։ Անտարակոյս այդ մեծ տան տէրը իր տիկնոջ նուիրած էր զայն։ Անվիջալէս տիկինն երեւցաւ հետը փոքր աղջիկ մը ունենալով. զայն սանկ անգամ մը աչքէ անցուց և գոհ երեւցաւ. ապա աղջկան հետ մէջը նետուեցաւ. երկուքն ալ կծփային փետուրներով, մետաքսեայ ծոպերով և թաւիշներով — ամենքն ալ նոր տարւոյ ընծաներ։ Կառքին դուռը գոցեցին, պատուհաններն իջուցին և կառքը ճամբայ ելաւ։

Ահա այսպէս բոլոր աշխարհ ընծաներ և բարեմաղթութիւններ կփոխանակէ այսօր. ե՛ս, ե՛ս՝ միայն բան մը չունիմ, տալու կամ առնելու. խեղճ առանձնակեացն, ճգնաւորն ես եմ։

Մէկ մը չունիմ որ, անոր համար մաղթանք մը ընեմ. ուրեմն իմ նոր տարւոյ առաւօտեան բարեմաղթութիւններս թո՛ղ երթան և իմ ոտքերուս տակ Ովկիանոսի նման փրփրող և մունչող այդ մեծ բազմութեան մէջ անծանօթ բարեկամնե՛ր թող դտնեն, ես...

— Հոս բարձր և անընդհատ ճռուողիւններով ընդհատեցաւ խորհուրդներուս հոսանքը։

Մէկէն բոլորտիքս նայեցայ, և՝ պատուհանս պաշարեալ էր ճնճղուկներով, որք ձեղունին վրայ նետած հացի փշրանքներս կկոտրէին։ Զայս տեսնելով սիրտս ուրախութեամբ լցաւ. ուրեմն ես դիս խաբած էի, երբ կկարծէի թէ տալիք բան մը չունէի։ Հազար չնորհակալութիւն ինձի, քաղաքին այս կողմի ճնճղուկներն իրենց նոր տարւոյ ընծաներն ունեցան։

ԿԷՍ ՕՐ. — Դուռս կզարնեն. ո՞վ է որ

իմ առանձնութիւնս և խաղաղութիւնս կխռովէ, կվրդովէ. բայց դուռը կզարնուի... թակ, թակ... բաղխիւնք կշառաչակէ — հրամեցէք...

Աղքատուհի մը ներս կմտնէ մկկէն և դիս անուանով կչնորհաւորէ։ Առաջին անգամ զայն չեմ կրնար միտքս բերել, թէև դէմքը ծանօթ կերեւի, բայց նէ կնայի ինձ և կժպտի։

Ո՛հ, Բոլէդն է։ Բոլէդ, Բոլէդ, բայց նա է, դեռ կժպտի։

Գրեթէ տարի մը կայ որ զայն տեսած չեմ, Բոլէդ առջինը չէ. ան տասն դեռ աղէկ մ'էր, այսօր կին դարձած է։

Բոլէդ՝ ժիդոյն և նիհար, խելօք բայց մաքուր կերպով հագուած է։ Աչքն զուարթ և համարձակ հայեացքն ունի. ան նոյն բերանն՝ որ ամեն մկկ խօսքին կժպտի և մկկէն հառակրութիւնդ կդրաւէ. նոյն ձայնն, սակաւ մը հնչ տխուր և երկչոտ և սակայն կաթոգին սէր և կարեկցութիւն կարտայայտէ։ Բոլէդ դեղանի չէ, միշտ խոհուն դէմք մը կկրէ։ Գալով ինձի, ես զայն միշտ զմայլեցուցիչ կգտնեմ։

Թերեւս ըստ ինքեան այսպէս չըլլայ, բայց ինձի համար միշտ սիրուն է և կմուրի ինձ իրրեւ մկկ մտան իմ հաճոյագոյն յիշատակաց։

Ահա պատմեմ։

Ընդհանուր ուրախութիւն և տզգային տօնի իրիկուն մ'էր։ Քաղաքին հայկական չէնքերն կրակէ դրտանդներով լուսաւորուած կին. իրիկուան գիւղերուն յայտնած էր դիւերուան հովը և կծամծմէր հազարաւոր դրօշակներն, և քաղաքին մէջտեղն անթիւ անհամար վառմունքներ օդը լուսոհսանքներով կողողէին։ Մկկն անբացատրելի սոսկում մը ինկաւ այն խուռն բազմութեան մէջ՝ որ հրապարակը լցած էր, սոսկում մը՝ որ ժողովուրդը կզարնէ երկիւղով։ Ալ այն հանդարտ և ուրախ ժողովուրդը չկար. կգոչէին, կգոռային, դահավէժ և անխորհուրդ ցնցմամբ մը դիրար կհրէին։ տիարներն կկչնային և վախով լցուած սարսափահար ժողովուրդը հոգեվարներուն յատուկ եղող յուզմունքով մը զանոնք կը կոխկռտէր։

Գրեթէ հրաշքով մը սայն Բաբելոնէն կրցայ խուսափիլ և վուխով կփախչէի երբ մեռնելու վրայ եղող մանկան մը աղաղակը վիս եղած տեղս դամեց։ կենալու և կորանցնելու րոպէ մը չկար. այդ մարդկային Ովկիանոսին — քաոսին մէջ մտայ և մահու ահաիճան դժուարութեամբ և անմեկնելի ճիգով, Բոլէդը դուրս հանեցի, նոյն իսկ իմ կեանքս վտանգի դնելով։

Իմ սեռեակիս

Վ. Յ. ՅԱԿՈԲԵԱՆ

ԵՐԳ

ՏԱՐԵԴԱՐՁԻ ԱՆՈՒԱՆԱԿՈՉՈՒԹԵԱՆ

Տ. Տ. ՊԵՏՐՈՍ ԱՐՔ-ԵՊԻՍԿՈՊՈՍԻՆ ՍԵՐԱՍՏԻՈՑ

Զարթիր մեռոյդ, առ քոյդ քնար
Զարնել, ապդել մեզ աւիւն,
Վարդ բեր կարմիր յայս մեր տաճար
Ընդ որ խայտայ մեր արիւն։

Զունիմք քնար, միայն երդ
Զունիմք մեք վարդ, միայն երկ։

Երգ ի բերան երկ ի ձեռին
Կուգամք մատչել ի համբոյր,
Ողջոյն մեր հոր որով բերկրին
Ընդ մեզ սանուանք միրաբոյր։

Համբոյր ձօնեմք ի սրտէ
Հանուր սանուց կողմանէ։

Թող մեր կուրծեր միշտ բարախին
Հանել հեզիկ մրմունչներ,
Թող այդ մրմունչք յերկինս եղնեն
Բերել ձեզ լիւր տաբիներ։

Տարիներ պերճ փառաւոր
Գահոյդ վրայ զօրաւոր ։

Ախսպէս մեր սիրտ ըղձից կայան
Թագուհւն ունի զիւր քընար ,
Ախսպէս մեր կուրծ վարդից սեղան
Ունի զիւր փունջ միշտ դալար ։

Օրհնէ հայրիկ օրհնէ մեզ
Զի մեծ յոյսեր ունիմք ձեզ ։

Թարգմ. ՍԱՆՈՒՆՔ Գ· ԴԱՍՈՒ
Վարժարանին Սեբաստիոյ

ԱՒԱՆՑ ԳՈՐԾԻՔԻ ԲՆԱԳԻՏՈՒԹԻՒՆ

Բուրաստանի նախորդ տետրով մեր ազնիւ ընթերցողաց հաստատուն մարմնոց ծակոտուԹեան վրայ տեղեկուԹիւնները տուինք զոյգ ընդ նմին յիշելով կադիննեբ մանեակին հետաքրքրաշարժ փորձը ։

Այս անգամուան դիտական զբօսանքին նիւԹն է հեղուկ մարմնոց ծակոտուԹիւնը և այլազան խտուԹիւնը ։ Ինչպէս կաղինն և ածուխն , նոյնպէս և ջուրն ծակոտ մարմին մ'է , սա տարբերուԹեամբ որ սորա ծակտիկներն խիստ լայն և մեծ անջրպետներ են և դիւրաւ կրնան իրարմէ բաժնուիլ ։ Գալով խտուԹեանց , ամենօրեայ փորձը ցցուցած է մեզ Թէ ամէն մարմին միևնոյն խտուԹիւնը չունի՝ պարզ օրինակ մը , սրուակի մը մէջ եԹէ իւղ և ջուր լեցնենք , անտարակոյս իւղը մակերեան պիտի ելնէ , իսկ ջուրը յատակն պիտի իջնէ ։

Ահա այս ընագիտական սկզբունքին վրայ հիմնուած է յետագայ փորձը ։ Առէք Պոռտոյի գինւոյ երկու փոքր գաւաԹներ , այնպէս որ երկուքն ալ միեւնոյն մեծուԹիւնն ու չափն ունենալով կարենան իրարու վրայ դրուիլ ։ Նախ ջրով լի դոյլի մը կամ տաշտի մը մէջ ընկեղմեցուցէք զայնս և հեղուկին մէջէն դուրս հանելնէդ առաջ իրարու վրայ դրէք և այդպէս բերանին դոյ ջրով լի և առանց օդոյ երկու գաւաԹներ. կունենաք , ինչպէս որ կը ցուցնէ պատկերն ։ Ցետոյ կարելի եղածին չափ ամապարանօք տեղափոխեցէք զայնս , որպէս զի իրենց բերաններուն մէջտեղ փոքր անջրպետ մը լինի ։ Ցետ այս գործողուԹեան , առէք երրորդ գաւաԹ մը գինւով լի և կամիլ առ կամիլ Թափեցէք զայն վերի

գաւաԹին յատակին վրայ ուսկից յամրաբար պիտի տարածուի սոյն վերջնոյն մակերեսին վրայ ։ Անջատման դծին հասած ժամանակ , պիտի տեսնէք որ գինին , փոխանակ չորսնակելու իւր իջնելու գործողուԹիւնը , երկու գաւաԹներուն մէջտեղ կը մնայ նուրբ կարմիր հիւսուածքի մը Թելերուն նման և վեր կ'ելնէ ջրոյ և գինւոյ տարբեր խտուԹեանց պատճա-

ռաւ։ Այս եղանակաւ վերի գաւաթին ջուրը ամբողջովին կարմիր գոյնով պիտի ներկուի առանց գունաւորելու ստորին գաւաթը։

Գինին վերի գաւաթին մէջ մտաւ ծակոտութեան պատճառաւ. վեր բարձրացաւ ջրոյ հետ ունեցած տարբեր խտութեանը համար։ Հարկ է նաեւ ըսել թէ՝ փորձի ենթարկուող երկու գաւաթներն պարտին պնակի մը մէջ դրուիլ, որպէս զի վարի գաւաթին երեսը հոսող գինւոյն մէկ մասը չ'ապահոսէ տան կահերը։ Գրեթէ մեծագոյն մասը վերի գաւաթին մէջ կը մնայ եւ կը գունաւորէ ջուրն, մինչդեռ վարի գաւաթին ջուրը կատարելապէս անգոյն կը մնայ։

Լա Նաթիւռ Մ. Գ. ՄՕԶԵԱՆ

ՍԱՆՇԷՋ ՓՕԼԼՕ

Կարոլոս Ե. կայսրը դեռ կենդանի էր, բայց չէր իշխեր։ Սէնթ-Ժիւսթի վանքը գացեր էր գտնելու համար այն հանգիստն ու երջանկութիւնը, զոր չ'էր կրցած գտնել իւր հզօր և աննման կեանց մէջ։

Իւր որդին, Փիլիպպոս, զեթ առ եթէ առանց ուրախութեամբ ընդունեց իւր կենդանի հօրն ժառանգութիւնը, թէև այս ժառանգութիւնն Եւրոպայի և ամբողջ աշխարհի ամենէն գեղեցիկ թագը էր։ Իրմէ 12 տարու մեծ կնոջ մը հետ ամուսնացած էր, և բնաւէս ալտխուր ու մարդատեաց ըլլալով, յարատեւութեամբ, բայց առանց ախորժի և եռանդեան կ'գրաղէր իւր թագաւորութեան գործերովն, ինչպէս որ մարդ տաժանելի պարտականութիւն մը կը կատարէ։ Օրեր կ'անցնէին, և ամենափոքր դադար մը կամ թեթեւ զբօսանք մը չ'էին

գար նորա աշխատութեամբ և մտմտուքներով կենճատած ճակատն պարզելու։ Երբ իրիկուն ըլլար, իւր աղթարանն կը քաշուէր առանձին, և չէր ուզեր որ բարեկամ ձայն մը գայ այդ մենութիւնը փառատելու։

Թագուհին բաժնուած կ'ապրէր իրմէ։ Ոմանք կ'ըսէին թէ թագաւորին այս տխրութեան ու անմխիթար վշտին պատճառը կը իւր առջի կնոջ՝ Բօրթուկալի Տօնա Մարիա իշխանուհւոյն մահը. ոմանք ալ կ'ըսէին թէ այս տխրութիւնն արդիւնք էր տաժանելի հիւանդութեան, զոր ունեցեր էր գրեթէ օրօրոցին մէջ եղած ատեն։ Ճշմարիտը սա էր որ ոչ ոք իւր ժպտիլն տեսած էր և իւր ամենէն վաղեմի ծառայք իսկ երկիւղիւ կը մերձենային իրեն, թէև երբեք ծանր խօսք մը չէր ելլեր բերնէն։ Եթէ մէկն յանդիմանել ուզէր, նայուածքով մը կամ չարժումով մը կ'ընէր. Ֆերնանտօ Պինկ, իւր ծերունի սենեկապանն օր մը տժգոհութեամբ այս համր նշանէն ահաբեկելով՝ մեռաւ։

Թագաւորին միակ զուարճութիւնն էր դիշերները Պրիւսէլի փողոցները թափառիլ։ Երկու երեք հաւատարիմ պահակի հետուստ կը հսկէին իւր վրայ և աչքերնուն չէին հեռացներ զինքը։ Փիլիպպոս Բ. ժողովրդային հաղուստ մը հագած և վերարկուի մը մէջ պլլուած, ամենէն ամայի թաղերը կը պտտկէր, դռներէն մտիկ կընէր, փեղկերու ճեղքերուն մէջէն կը չանար ներս նայիլ և ասանկով երբեմն ընտանեկան գաղտնիքներ կիմանար, զորս երբեք գէշ չէր գործածեր, միայն խեղճ մարդիկն ապշեցնելով գոհ կ'ըլլար։

Իրիկուն մը որ, ըստ սովորականին Արքունեաց Լերան կողմերը կը թափառէր, տան մը դրան քովի քարէ նստարանին

վրայ երիտասարդ մը տեսաւ, որ խորունկ կը քնանար անոր ուսին զարկաւ ու արթնցուց։

— Չ'էք գիտեր որ, ըսաւ հօլլանտերէն այսպէս բացօդեայ պառկելն արգիլեալ է։ Հիմա պահագունտ մը կ'անցնի և ձեզ բանտ կը տանի։

— Ադ գործիս չի գար, պատասխանեց երիտասարդն սպաներէն։ Ուստի անմիջապէս պէտք է լմնցնեմ այն գործս զոր մոռածեր էի առաւօտուն իւ գործ դնել։

— Գո՞րծ մը։ Այս տեղն։

— Այո՛, գործ մը, և կարեւոր գործ մը։

— Բացի անցորդ մը կողոպտիլէ կամ տուն մը մտնելէ, չեմ կրնար հասկնալ թէ ի՞նչ գործ կրնաք ունենալ այս ժամուս, երբ ամէնքը կը քնանան։

— Ա՛հ, ես ալ պահ մը մտաբերեցի անցորդ մը կողոպտել կամ տուն մը մտնել, և եթէ ձեր խօսուածքին նայելու ըլլամ, պիտի ըսեմ թէ դուք բաւական վարժ ըլլալու էք այդ բանին։ Բայց վերջէն այդ գաղափարն ի բաց ըրի, և նորէն առջի գաղափարս ձեռք առի։

— Կրնա՞նք գիտնալ թէ ինչ է այդ գաղափարն։

— Սովորութիւն չ'ունիմ գաղտնիքներս երեկոյեան ժամը 10 ին փողոցը դէմս ելլողին յայտնել։ Միայն ծառայութիւն մը մատուցէք ինձ, ես օտարական եմ, չեմ գիտեր թէ գետը ո՛ր կողմն է։ բարեհաճեցէք ցոյց տալ ինձ զայն։

Փիլիպպոս Բ. անծանօթին խնդիրը կատարեց և թողուց որ հեռանայ։ բայց հեռուէն ետեւէն գնաց։ Երիտասարդը ուղղակի դէպ ի գետը գնաց, կանգ առաւ անոր եզերքն այնպիսի տեղ մ'որու ցից ըլլալն տեսաւ լուսնի լոյսով։ Ապա ծընրադրեց, կարճ աղօթք մը ըրաւ և ջուրը պիտի նետուէր, երբ մէկն անոր օձիքէն բռնեց ու ետ քաշեց։

Նորէն թագաւորն էր։

— Չի մեռած ոմիր մը գործել մի՛ տաք ինձի, ըսաւ Սպանիացին դանակը քաշելով։ Սիրուած եմ կամ մեռնիլ և կամ ոմիր մը գործել։ Թողէ՛ք որ մեռնիմ, ապա թէ ոչ Աստուած վկայ այս դանակով կը զարնեմ ձեզ։

— Քրիստոնեայ էք և կ'ուզէք ինքզինքնիդ սպաննե՞լ։

— Զարմանալի է որ, բարեկամ, կը համարձակիք գիս հարցուփորձել ու դատել. բայց աւելի զարմանալին այն է որ ես ալ կեցեր ձեր հարցումներուն պատասխան կուտամ։ Սակայն քանի որ բերանս բացի, գիտցէք որ ես Լիզպօնէն ճամբայ ելայ. յուսալով որ կը գտնեմ նշանածս, զոր ծնողքն ինձի տալ չ'են ուզեր։ Աղջիկն իւր հօրը հետ Պրիւսելէն մեկներ է. ամբողջ ստակս հատաւ, քսակս մը իսկ չի կրցի շահիլ. ի՞նչ կ'ուզէք որ ընեմ. ձեր խրատին հետեւիմ ու գողնա՞մ։

— Բայց ի՞նչպէս կը մտաբերէք ամուսնանալու յիմարութիւնն գործել, երբ չքաւորութեան մէջ էք։

— Հաւատացէք որ Լիզպօնա եղած ատենս այսպէս չէի։ Մինչ Տօնա Լուիզա Ուչ յնայթէլի ծնողքն ամուսնութեանս հաւանութիւն տային, այսօր ձեր Փիլիպպոս Բ. թագաւորին քրոջը՝ Տօնա Ժուանայի պատկերհանը պիտի ըլլայի։ Բայց այն ազնուականները չ'ուզեցին պատկերհան մեռայ մ'ունենալ։ Հօլլանտա գացին ուր հայրն կառավարութեան պաշտօն մ'ունէր կատարելու։ Ես ալ ետեւնուն գացի որովհետեւ նոքա կառքով կը ճամբորդէին և ես հետիոտն, մինչեւ որ ես հասայ՝ անոնք նորէն մեկներ էին, և չի կրցի իմանալ թէ դէպի ո՛ր գացեր էին։ Ընկէր անօթի կը մեռնէի և գացի պանդո-

կապետի մը առաջարկեցի որ իւր կեն-դանագիրն գծեմ ընթրիքի մը փոխարէն, նա պիս վռնտեց։ Թողէք ուրեմն որ ջուրը նետուիմ, վասն զի սատանան քանի մը անգամ՝ չար խորհուրդներ տուաւ ինձ։ Ձքաւորութիւնն սոսկալի խրատատու մ'է

— Պէտք չէ այդպէս շուտ վհատիլ։

— Բայց անօթի մարդը կրնա՞յ դիմանալ։

— Կեցէ՛ք, կ'ըսէիք որ մէկ սկուտի կենդանագիր կը չինէք։ Ես ալ կը փափաքիմ կենդանագիրս չինել տալ և մինչեւ 20 սպանիական ոսկի աչքս կ'առնեմ։ Առէք սա դրամը, որ քսան ոսկիէն քիչ մ'աւելի է. մնացորդն վաղը կուտաք ինձ։

— Ես ողորմութիւն չեմ ուզեր, ըսաւ Սպանիացին ոսկին մերժելով։

(Շարունակելի)

Ա. Ր Հ Ե Մ Տ

ՏԱԽՏԱԿ ԳՈԾԵԼՈՒԻ

ԳԼՈՒԽ Գ.

ՑՕՇԵԼՈՒ ԿԵՐՊԸ

(Շարունակութ. տես տետր 2)

Ցօշումն կը կատարուի փոքրիկ սղոցներու միջոցաւ որ 12-16 հարիւրորդամէդր երկայնութիւն ունին և որոց երկոտասնեակն 2–3 դահեկան կ'արժէ։

Ի սկզբան այս սղոցներն կը գործածէին ձեռքի սղոցակալի միջոցաւ (porte-scie à main) այսօր տակաւին չատեր այն գործին կը գործածեն հակառակ իր մատուցած անպատեհութեանց։ Ա՛յս պատճառաւ ստորեւ պիտի բացատրենք իւր գործածութեան ձեւն։

Սակայն որովհետեւ մեքենան աւելի մեծ օգուտներ ունի. քիչ ժամանակէն յօշման արհեստին մէջ եւս մուծեն մեքենայի գործածութիւնն և չինեցին ոտքով չարժող մեքենաներ որու միջոցաւ յօշման սղոցակալն կը չարժի և որ աւելի նուազ կը հոգնեցնեն, աւելի ճշտութիւն կը պահեն և աւելի մաքուր կը յօշեն։

ԳԼՈՒԽ Դ.

ՄԵԿԵՆԱՑ

Ձեռքի սղոցակալ եւ իւր գործածութեան եղանակը.— Ցօշման ամենէն պարզ գործին է ձեռքի սղոցակալն (Պատ. 2)

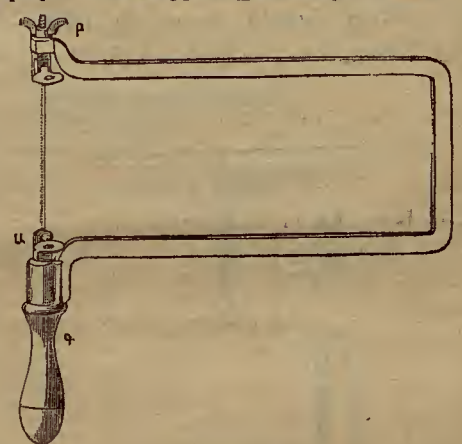

Պատկեր 2

Ո գրին ձեւն ունի։ վերին և ստորին ծայրերն կը գտնուին մէյմէկ ունելիներ (Ա և Բ) որ պտուտակի միջոցաւ կը գոցուին կամ կ'բացուին, և որ կ'ծառայեն բարակ սղոցն բռնելու։ Վարի կողմն գտնուած ունելին Գ. բռնատեղին մէջ տրուած է և պտուտակի միջոցաւ կարելի է բարձրացնել ուզուած ժամանակ և գործածելի սղոցներն որ թէպէտ կոտրած՝ բայց տակաւին բաւական երկայն են և գործածելու յարմար։

Ձեռքի սղոցակալով յօշելու համար պէտք է նախ սղոցն ստորին ունելիին մէջ հաստատել, յետոյ ձեռքի սղոցակալին

բռնատեղին սրտին վրայ դնել և միւս ծայրն սեղանի մ'եզրն. ապա թեթեւ մը հրել որով երկու ունելիներն քիչ մ'իրար կը մօտենան, զայս ընելէ վերջ սղոցին միւս ծայրն վերի ունելիին մէջ հաստատելով պտուտակն լաւ մը սեղմել։ Երկաթին ազդի մը նման բացուելով՝ սղոցն կը ձգտի։

Եթէ սղոցն բաւական ձգտած չէ՝ յօղումը ուղիղ չ'լինիր, եթէ ընդհակառակն չափազանց ձգտի՝ կը կոտրի. ուստի պէտք է ճիշդ չափ մը գտնել։

Այս գործով յօղելու համար կարեւոր է ունենալ փոքրիկ սեղան մը (Պատ. 3) զոր կարող ենք ուզած տեղերնիս հաս-

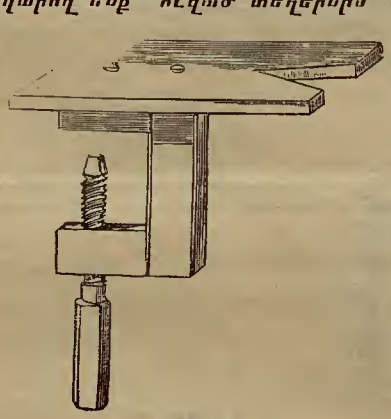

Պատկեր 3

տատել ստորոտն գտնուած պտուտակին միջոցաւ։

Նախ սղոցն կ'անցնենք յօղել ուզուած տախտակին ծակերէն միոյն մէջ, յետոյ սղոցին միւս ծայրն վերի ունելիին մէջ սեղմելով և ըստ պատչամի ձգտելով, ինչպէս վերն ըսինք, տախտակն փոքրիկ սեղանին վրայ կը դնենք, այնպէս որ ճիշդ (Պատ. 4) ին դիրքն առնու և կ'սկսինք յօղել։

Տախտակն զոր ձախ ձեռքով կը վարենք պէտք է շարժիլ այնպէս որ սղոցն հետեւի օրինակին բոլոր գծերուն։ Իսկ գալով ձեռքի սղոցակալին որ աջ ձեռքով կը վարուի և թեթեւակի կըռթնած է ուսին, պէտք չէ ամենեւին իր դիրքը փոխէ։

Ձեռքի սղոցակալին ամենէ մեծ անպատեհութիւններէն մին է սղոցն ուղղահայեաց բռնելու դժուարութիւնն, ո-

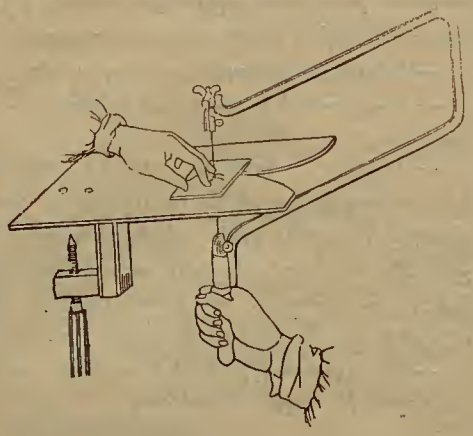

Պատկեր 4

րովհետեւ եթէ հոգ չ'տանինք սղոցն չիտակ բռնելու՝ չեղ կը յօղէ։ Այս կերպով տախտակ մը յօղելէ ետք երբ լաւ դիտենք, սիրտ տեսնենք որ ճիշդ օրինակին չ'նըմանիր։ Այս անպատեհութիւնն աւելի զգալի կը լինի երբ երկու տախտակ միասին յօղենք վրան գտնուած կտորը ամենեւին չ'նմանիր տակի կտորին։

Ձեռքի սղոցին մատուցած այս անպատեհութիւնն աւելի մեծ և զգալի է երկնադրուագի մէջ, որու վրայ վերջը խօսելու առիթն սիրտ ունենանք։

Յօղման մեքենաներ եւ անոնց գործածութեան եղանակը. — Ինչպէս արդէն ըսինք՝ մարդիկ մեքենայի օգուտներն քաջ գնալով՝ սկսան հետզհետէ յօղման սղոցն մեքենայի միջոցաւ շարժել։

Թէպէտեւ մեքենայի բազմաթիւ դրութիւններ կան, բայց բոլորն ալ ընդհանրապէս երկու դասերու կը բաժնուին, այն է, առաջին պարզ ոտնափոդ ունեցողմեքենաներ (machini à pédale semple) երկրորդ անուաւոր մեքենաներ (machine à volant)։

(Շարունակելի)

ԿՈՐՍՈՒԱԾ ՏԵՏՐԱԿԸ

ԹԱՏՐԵՐԳ

ՄԻ ԱՐԱՐ

Պարտիզ մի· — Ծառեր եւ ծաղիկներ· — Փայտե ցուտարաններ· — Խորը դռնակ մ'որ փողոցին վրայ կ'ելլայ :

ԱՆՁԻՆՔ

ԱՐՄԵՆԱԿ
ԳՈՀԱՐԻԿ իր հայրն
ՋԱՐԵՀ
ԳԻՍԱԿ իրենց բարեկամներ
ՎԱՐԴՈՒՀԻ
ԹՈՐԻԿ ծառայ
ՄՈՒՐԱՑԻԿ ՄԻ
ՋԱՓԱՐ առաջնորդ-տղեկ

Արմենակին հայրին տունը

ՏԵՍԻԼ Ա·

ԱՐՄԵՆԱԿ (առանձին)

Երէկ առտու, երէկ կէս-օր,
Երէկ ամբողջ, ամբողջ այսօր,
Վ'եր, վար, սենեակ, պարտէզ, գրպան,
Կրկտեցի· չ'գտայ բան :
Ուենէլի տետրակ մի առջի օր ղեռ
Ուր կային գծուած ծառեր և մարդեր,
Կարմիր կր պատեանն, ծածկուած բիծով,
Անոր վրայ տպուած կր մի նաւ և ծով,
Մի տաղ դրուած կր անոր մէջ միայն,
Ինձ հոգ պատճառողն այդ տաղն է սակայն,
Չի վաղ առաւօտ դպրոցին պարտէզ
Պիտի կատարուի տարեկան հանդէս,
Գոց պիտ' ըսեմ այն ուսմունք կոչուած տաղ,
Արտասանելով բարձր, արագ պանդաղ,
Ուսմունք գոչելով, ձեռքերս չարժելով
Գլուխս օրելով, երբեմն յուզուելով·

Բայց այդ տաղն ճըր է, իմ տեարակին հետ
Աչխարհիս մէկ ծայրն է եղեր անհետ։
Երէկ առտու, երէկ կէս-օր,
Երէկ ամբողջ, ամբողջ այսօր,
Վ՛եր, վար, սենեակ, պարտէզ, գրպան,
Կրկտեցի· այլ պարապ բան։
Ա՛հ... զայրոյթ սիրտն իմ կ՛ըզայ,
Կրակ ու բոց...։

ՏԵՍԻԼ Բ.

ԱՐՄԵՆԱԿ, ԹՈՐԻԿ

ԹՈՐԻԿ (երեւելով ձեռքը աւելի կոթ մի)

Ինչո՞ւ, ի՞նչ կայ։

ԱՐՄԵՆԱԿ (խոժոռ դէմքով)

Գնա՛ Թորի՛կ առաջ սորվի՛լ
Ինչպէս ինձ հետ պէտք ես վարուիլ,
Ի՞նչ գործ ունի քու ձեռք այդ փայտ,
Ի՞նչ լրբենի նայուածք է այդ,
Ի՞նչ կ՛չարժես քու աչք և ունք,
Ի՞նչու, իրմէ ի՞նչ իրաւունք
Ունիս հաչիւ պահանջելու
Եւ երեսին իմ գոչելու
Ի՞նչու, ի՞նչ կայ, խօսէ՛ Թորիկ։

ԹՈՐԻԿ (մեկուսի)

Նորէն կատղած է փոթորիկ։

(Առ Արմենակ)

Իմ փոքրիկ տէր,

(կ՛խոնարհի)

Մի արծածեր

Քու սիրտն այդպէս, այդ քու հարցեր
Գոհ պիտ՛ ընեմ ես մի առ մի,
Ի՞նչ կ՛ընեն վարդն երբ թառամի,
Է՛հ կ՛նետեն, է՛հ չատ աղեկ
Իմ բարեսիրտ պզտիկ տղեկ,

Հոմէն այս առտու հողին վերեւ
Սիրեր է չոր վարդի տերեւ
Եւ քիչ առաջ, ես քիչ անդին,
Երբ աւելլու գացի գետին,
Լսեցի ճայնդ և կանգ առի,
Դուռ կ'գոչես կրակ ու բոց,
Կարծես և այլ ճայներ, կոփոց,
Իմ ականջներն կ'գան գրաւել,
Ես կ'նետեմ իսկոյն աւել
Եւ կոթն առած երբ կ'գամ աստ
Այս աղմուկէն կորվել իմաստ,
Ի՞նչ կ'տեսնեմ... (կ'ծիծաղի)
Հա, հա, հա, հա,
Իմ փոքրիկ տէրն մինակ ահա
Որ մի ծրար փօթ, փոթորիկ
Կ'դնէ վրաս. (կորը դիտելով)
Դժբաղդ Թորիկ։

ԱՐՄԵՆԱԿ

Սակայն երբ տէրդ լինի քու քով՝
Գիտեմ արդեօք թէ խնդուքով
Արգիլուած է երկար խօսիլ։

ԹՈՐԻԿ (գլուկը հանելով)

Ո՛հ թոյլ տուր ինձ վերսկսիլ։

ԱՐՄԵՆԱԿ (հրելով)

Գործիդ գնա, թող զիս մինակ։

(Շարունակելի)

ՄԻՀՐԱՆ ՎԱՐՈՒԵՏԵԱՆ

Զմիւռնիա

ԱՒԱՂԵՒՆ ԲԱՌԱՐԱՆ

ՀԱՑԵՐԷՆԷ Ի ԳԱՂՂԻԵՐԷՆ

—

ԱՇԽԱՏԱՍԻՐԵԱՑ

ԿՈՄԻՏԱՍ Ա. ՈՍԿԵԱՆ

Ֆանի մը տարիէ ի վեր, գոհունակութեամբ կը տեսնուի թէ, մեր մէջ գաղղիերէնն լեզուի լաւ ուսուցման համար պէտք եղող ամէն տեսակ դասագիրք հետզհետէ կը պատրաստուին, զանազան դիւրուսոյց եղանակաւ։

Այլ սակայն, աչխարհաբառ հայերէնէ ի գաղղիերէն դասական Առձեռն Բառարանի մը պէտքը միշտ զգալի էր Ազգային վարժարանաց մէջ։

Այդ պակասը լեցունելու համար պատրաստուած է ներկայ Բառարանն, որ իւր դիւրատար ձեւով և դիւրաստաց գնով՝

ամէն ուսանողաց և անհատից կրնայ օգտակար ըլլալ։

Բաժանորդագինն է Մայրաքաղաքիս համար 10, գաւառաց համար 15, դահեկան, թղթատարութեան ծախքով հանդերձ։ Գաւառացի բաժանորդք կրնան դրամի տեղ թղթադրօշմ խրկել, հետեւեալ հասցէին. «Ասիթանէտէ, Էսքի Զապթիյէ ճատտէսինէ Նշան Կ. Պէրպէրեան Մաթպաասընա, Նո. 63։

Բաժանորդ գրուիլ փափաքողք պարտին դիմել, Պոլիս, կամրջին գլուխը Լըրավաճար Պօղոս աղային, թղթավաճառ Զարեհ աղային խանութներն, և Նշան Կ. Պէրպէրեանի Տպագրատունը։ Դարձեալ, Գալաթիա, Գումրեօն խանին առակ, Պարոն Վ. բոյրի թղթավաճառանոցը։

ԽԻԿԱՐ
ՀԱՆԴԷՍ ԱՄՍԵԱՅ

Խմբագիր — Յ. Յ. ՊԱՐՈՆԵԱՆ

Տնօրէն-գործակալ - Ն. Կ. ՊԷՐՊԷՐԵԱՆ

Գ. ՏԱՐԻ **1886** ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ

ԽԻԿԱՐՆ կը հրատարակուի ամեն մի անգամ։

Տարեկան բաժանորդագինն է Կ. Պոլսոյ ինչպէս նաև գաւառաց համար երկու արծաթ մէճիտ ԿԱՆԽԻԿ։

Բաժանորդագրութեան և խմբագրութեան վերաբերեալ նամակք և դրութիւնք պէտք է ուղղել Նշան Կ. Պերպերեան Կ. Պոլիս, Էսկի Զապթիէ ճատտէսի, թիւ 63։

Իւրաքանչիւր թերթին գինն է չորս դահեկան արծաթ։

Հրատարակութեան Յունվ. ամսաթուերն։

ԼՈՒԾՈՒՄՆ ԹՈՒԱԲԱՆԱԿԱՆ ՀԱՆԵԼՈՒԿԻՆ

Հանդէսիս 24ՐԴ թուոյն մէջ հրատարակուած Զմիւռնիոյ նահապետին թուաբանական հանելուկին առաջին լուծողն եղաւ Պ. Գեղամ Մ. Մալաճեան, աշակերտ Արամեան վարժարանի ի Գատըգիւղ և երկրորդ լուծողն Պ. Ա. Բալուեան աշակերտ Ներսէսեան վարժարանի յԱտաբազար։ Այս առթիւ կը խնդրենք Պ. Գեղամէն տպարանս հանդիպիլ և ստանալ խոստացեալ նուէրն։

Լուծումն հետեւեալն է։

49	56	33	40	47
55	37	39	46	48
36	38	45	52	54
42	44	51	53	35
43	50	57	34	41

Յիշեալ հանելուկին լուծումն ստացանք նաեւ Օրիորդ Սաթենիկ Արապեանէ, Պ. Հրանդ Խանճեանէ, և Պ. Ռ. Սէմերճեանէ. որք լուծման համար քառակուսիներուն մէջ դնելիք թիւեր համրանքի մը պիտի սկսին եւ անընդհատ պիտի երթան մինչեւ որ քառակուսիներ թիւերով լեցուին պարբերութիւնը նկատողութեան չառնելով ուզած թիւերնին դրած են, հետեւապէս լուծումն սխալ է։

ՀՐԱՏԱՐԱԿԻՉ — ՆՇԱՆ Կ. ՊԷՐՊԷՐԵԱՆ
Տպագր. ՆՇԱՆ Կ. ՊԷՐՊԷՐԵԱՆ— Պոլիս, Էսքի Զապթիյէ ճատտէսի, թիւ 63